IDA-TALLINNA KESKHAIGLA

AS Ida-Tallinna Keskhaigla
Ravi 18, 10138 Tallinn
Rg-kood 10822068
Tel 666 1900
E-post info@itk.ee
www.itk.ee

Reieluupea (luukoe) doonorlus

Infomaterjali eesmärk on anda ülevaade reieluupea doonorlusest patsientidele, kellel on plaanis puusaliigese endoproteesimine – puusaliigese asendamine kunstliigese ehk endoproteesiga.

Luukude, mille hulka kuulub ka reieluupea, on tänapäeval veretoodete järel enim siiratud kude maailmas. Igal aastal tehakse maailmas ligikaudu 2 miljonit ortopeedilist protseduuri, kus on vaja kasutada patsiendi enda või doonorilt saadud luukude. Doonori luukude on võimalik saada nii elus- kui ka surnud doonorilt. Enim kasutatakse elusdoonorilt endoproteesimise käigus eemaldatud reieluupead.

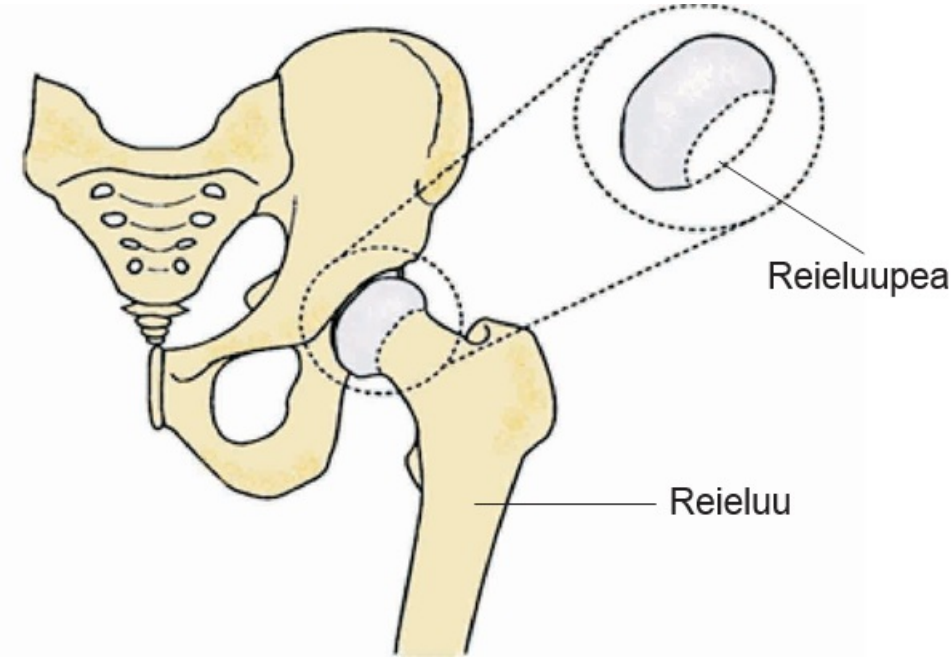

Reieluupea annetamine

Reieluupea annetamine on vabatahtlik ja anonüümne ning selle eest tasu ei maksta. Doonori luukoe ettevalmistamine ja kasutamine toimub rahalist kasu mittetaotleval eesmärgil.

Reieluupea eemaldamine toimub Teie plaanilise operatsiooni käigus, seetõttu ei kahjusta annetamine Teie tervist. Operatsiooniga seotud informatsiooni jagab Teile Teie raviarst.

Puusaliigese endoproteesimise käigus eemaldatakse ülemine osa reieluust, mida nimetatakse reieluupeaks. See on operatsiooni jääde, mis läheks hävitamisele. Teil on võimalik annetada oma reieluupea doonorluse eesmärgil, aidates sellega patsiente, kellel on ortopeedilise operatsiooni käigus vaja kasutada doonorilt saadud luukude.

Kuidas on Teie annetusest abi?

Doonori luukude kasutatakse igapäevases praktikas peamiselt luudefektide täitmiseks luumurdude ja seljaoperatsioonide korral, eriti hõrenenud ehk osteoporootilise luu puhul, samuti luukasvajate eemaldamisel luukoe asendamiseks ning luudefektide täitmiseks puusa- ja põlveliigese endoproteesimisel.

Luukoe siirdamise korral ei pea doonori ja retsipiendi ehk saaja kude omavahel kokku sobima. Retsipiendile siiratud doonori luukude ei kasva, kuid võib soodustada tema luukasvu, kui retsipiendil on luukoe vähesus.

Kes võivad reieluupead annetada?

Reieluupea doonoriks saab potentsiaalselt olla iga patsient, kellelt eemaldatakse endoproteesimise käigus reieluupea.

Te **ei sobi** reieluupea doonoriks, kui:

- Te tarvitate või olete kunagi tarvitanud narkootilisi aineid;
- Teil esineb alkoholism ja/või söömishäireid;
- Teile on siiratud kudesid ja/või elundeid;
- Teile on tehtud vere- ja/või verekomponentide ülekandeid viimase 12 kuu jooksul;
- Te olete lasknud tätoveerida ja/või augustada oma keha viimase 12 kuu jooksul;
- Teil on diagnoositud vähemalt üks järgmistest nakkushaigustest: B-hepatiit viirus ehk HBV, C-hepatiit viirus ehk HCV, inimese immuunpuudulikkuse viirus ehk HIV, inimese T-lümfotsüüdi (retro)viirus ehk HTLV, süüfilis;
- Teil on viimase 12 kuu jooksul olnud seksuaalpartner, kellel on või võib esineda inimese immuunpuudulikkuse viirus ehk HIV, inimese T-lümfotsüüdi (retro)viirus ehk HTLV, hepatiidi viiruskandlus või kes on süstinud narkootilisi aineid;
- Teil on või on olnud pahaloomuline kasvaja;
- Teil on prioonide põhjustatud haiguste edasikandumise oht;
- Teil on kiiresti arenev dementsus ja/või närvisüsteemi degeneratiivne haigus;
- Teil on krooniline, süsteemne autoimmuunhaigus;
- Teil on difuusne sidekoehaigus (sh süsteemne skleroos, polümüosiit, dermatomüosiit, Sjögreni sündroom, anküloseeriv spondüliit, haavandiline koliit, segatud sidekoehaigus);
- Teil on metaboolne luuhaigus (sh väljendunud osteoporoos, osteopetroos, Paget'i tõbi);
- Teil on süsteemne nakkus, mis annetamise ajal ei ole kontrolli all, sealhulgas bakteriaalsed haigused, süsteemsed viirus-, seen- või parasiitnakkused või märkimisväärne paikne infektsioon puusapiirkonnas;
- Teil on esinenud trauma puusapiirkonnas;
- Teile on teostatud kiiritusravi;
- Teil on olnud tsüaniidi või raskemetallide mürgitus;
- Teil on olnud hiljutine vaktsineerimine nõrgestatud elusviirusega;
- Teile on teostatud ravi immuunsupressiivsete ainetega viimase 90 kalendripäeva jooksul;
- Teile on teostatud süsteemset pikaajalist kortikosteroidravi.

Toimingud enne ja pärast reieluupea annetamist

Enne puusaliigese endoproteesimise operatsiooni teeb raviarst kindlaks, kas patsient on sobilik reieluupea doonoriks.

Kui Te olete nõus annetama enda reieluupea, palume Teil enne puusaliigese endoproteesimist täita doonori terviseankeet ja allkirjastada teadlik nõusolek reieluupea (luukoe) annetuseks. Teil on õigus enda nõusolek reieluupea annetamiseks igal ajal tagasi võtta kuni reieluupea koepanka jõudmiseni.

Doonorluse raames võetakse Teilt vereanalüüsid, mille käigus kontrollitakse järgmisi nakkushaiguste tekitajaid: B-hepatiit viirus ehk HBV, C-hepatiit viirus ehk HCV, inimese immuunpuudulikkuse viirus ehk HIV, tsütomegaloviirus ehk CMV, HTVL ja süüfilis. Lisaks tehakse kindlaks Teie veregrupp. Analüüside eesmärk on kinnitada Teie sobivust doonoriks (vt „Kes võivad reieluupead annetada?“).

Pärast reieluupea eemaldamist töödeldakse luukude meie haigla koepanga puhasruumides ning luukoele teostatakse mikrobioloogilised analüüsid. Kui Teie ehk doonori ja Teilt eemaldatud reieluupea (luukoe) analüüsid on korras, saab anda materjali kasutusse.

Analüüside tulemustest teavitamine toimub Teie ja tervishoiutöötaja omavahelise kokkuleppe alusel. Endaga seotud terviseandmeid on võimalik leida Terviseportaalist www.terviseportaal.ee.

Juhul kui uuringute tulemusena ilmneb riskitegureid kinnitav leid või meditsiiniline vastunäidustus doonorluseks, teavitatakse Teid sellest ja vajaduse korral reieluupea doonorlus peatatakse.

Reieluupea doonorluse käigus kogutavad andmed ning nende töötlemise tingimused

Reieluupeast saadud luukude kodeeritakse, seetõttu ei ole kõrvalistel isikutel võimalik Teie isikut teada saada.

Seoses reieluupea doonorlusega kogub Aktsiaselts Ida-Tallinna Keskhaigla Teie isiku- ja terviseandmeid. Teil on igal ajal õigus tutvuda nende andmetega ning nõuda nendes paranduste tegemist. Kõiki Teie kohta reieluupea annetamise käigus kogutud andmeid, sealhulgas muid terviseandmeid, hoitakse konfidentsiaalsena.

Vastavalt rakkude, kudede ja elundite hankimise, käitlemise ja siirdamise seadusele on haiglal kohustus säilitada rakkude, kudede ja elundite jälgitavuse tagamiseks vajalikke dokumente 30 aastat ning ohutust ja kvaliteeti kajastavaid dokumente kümme aastat pärast rakkude, kudede või elundite kliinilist kasutamist või hävitamist.

Juhul kui Te soovite hakata doonoriks, peate olema nõus esitama ja andma haiglale õiguse küsida teistelt tervishoiuteenuse osutajatelt Teie terviseseisundi kohta andmeid, mis on vajalikud reieluupea doonorluseks.

Kogutud isikuandmeid töödeldakse vastavalt isikuandmete kaitse seadusele ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EL) 2016/679 füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise ning direktiivi 95/46/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (isikuandmete kaitse üldmäärus) ning neid võib avaldada ainult isikutele, kellel on seadusest tulenev õigus andmeid saada. Aktsiaseltsi Ida-Tallinna Keskhaigla andmekaitsetingimused on leitavad https://www.itk.ee/sites/default/files/2026-05/Andmekaitsetingimused.pdf

Kui Te soovite lisainfot reieluupea (luukoe) doonorluse kohta, võtke ühendust haigla koepangagakoepank [at] itk.ee (koepank[at]itk[dot]ee)

ITK689

Kinnitatud Aktsiaselts Ida-Tallinna Keskhaigla ravi- ja õenduskvaliteedi komisjoni 26.08.2026 otsusega (protokoll nr 2.2-8/11-26)